

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6172/2544

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1359, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 249, ป.พ.พ. มาตรา 173, ป.พ.พ. มาตรา 1749, ป.พ.พ. มาตรา 1745

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทซึ่งเป็นทรัพย์มรดกให้จำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 2 ทราบดีว่าทายาทหลายคนไม่ได้ให้ความยินยอม จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 จดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริต เจ้ามรดกมีทายาทด้วยกัน 13 คน โจทก์เป็นทายาทคนหนึ่ง ในฐานะเจ้าของรวมอาจใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สิ่งทั้งหมดเพื่อประโยชน์แก่ทายาททุกคนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1359 ประกอบมาตรา 1745 โจทก์ได้บรรยายฟ้องถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวและมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาท ศาลมีอำนาจพิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาทรวมถึงทายาทอื่นได้ ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำฟ้องของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 เมื่อจำเลยที่ 1 มีกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาท 1 ใน 13 ส่วน จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายและจำนองที่ดินพิพาทส่วนของตนได้ จึงต้องเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่นรวม 12 ใน 13 ส่วนเท่านั้น

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2539 และให้จำเลยที่ 2 ไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาท ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง และให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ที่ดินพิพาทเพื่อแบ่งปันที่ดินเนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ให้แก่โจทก์ ถ้าจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษากลับให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ตามสัญญาขายที่ดินฉบับลงวันที่ 17 มกราคม 2539 ในโฉนดที่ดินเลขที่ 13401 ตำบลไหล่ม่วงอำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี เฉพาะส่วนของโจทก์เนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินดังกล่าวเฉพาะส่วนของโจทก์ ให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวเฉพาะส่วนโดยใส่ชื่อโจทก์ หากจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์ โจทก์และจำเลยที่ 2 ฎีกาโดยผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นรับรองว่ามีเหตุสมควรที่จำเลยที่ 2 จะฎีกาในข้อเท็จจริงได้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "...พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่าโจทก์กับจำเลยที่ 1 เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันและมีพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมมารดาเดียวกันทั้งหมด 13 คน นางบรรณหรือบันใจเดียว มารดาถึงแก่กรรมปี 2535 มีทรัพย์มรดกคือที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 13401 อยู่ที่ตำบลไหล่ม่วง อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานีเนื้อที่ 32 ไร่เศษ ตาม

โฉนดที่ดินเอกสารหมายเลข 4 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของนางบรรณหรือ บันตามเอกสารหมายเลข 5 วันที่ 17 มกราคม 2539 จำเลยที่ 1 ได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 ตามหนังสือสัญญาขายที่ดินเอกสารหมายเลข 6 ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยฎีกาจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 โดยชอบด้วยกฎหมายและผูกพันโจทก์หรือไม่ เห็นว่า ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทเพียงว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ และการจดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 กระทำโดยสุจริตหรือไม่ และจำเลยที่ 2 ก็ได้ต่อสู้ในคำให้การของตน จึงไม่มีประเด็นข้อพิพาทตามที่จำเลยที่ 2 ฎีกา ฎีกาจำเลยที่ 2 ดังกล่าวจึงมีข้อข้อที่โต้แย้งขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 3 ต้องห้ามมิให้ฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยปัญหาตามฎีกาจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 2 ทำนิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริตหรือไม่ จำเลยที่ 1 เบิกความว่า จำเลยที่ 1 ไปขอกู้ยืมเงินจำเลยที่ 2 จำนวน 200,000 บาท จำเลยที่ 2 ขอหลักทรัพย์ค้ำประกันจำเลยที่ 1 ได้นำโฉนดที่ดินพิพาทไปค้ำประกัน จำเลยที่ 2 แนะนำให้จำเลยที่ 1 ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของนางบรรณหรือบันจำเลยที่ 2 เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินเรื่องขอจัดการมรดก วันที่ 19 มกราคม 2539 จำเลยที่ 1 กู้เงินจำเลยที่ 2 จำนวน 200,000 บาทต่อมาเดือนกุมภาพันธ์ 2539 จำเลยที่ 1 กู้เงินจำเลยที่ 2 เพิ่มอีก 500,000 บาท ได้ชำระดอกเบี้ยตามเอกสารหมายเลข 1 และ 2 จำเลยที่ 1 โอนขายที่ดินพิพาทให้จำเลยที่ 2 โดยทายาทคนอื่น ๆ ไม่ทราบเรื่อง ต่อมานางอุบลประสาร และนางมณี ประสาร ได้ยื่นฟ้องจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 2 ตกลงจะขายที่ดินพิพาทคืนให้จำเลยที่ 1 นางอุบลและนางมณีจึงถอนฟ้อง จำเลยที่ 2 เบิกความว่า จำเลยที่ 2 ตกลงซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ 1 แต่มีเงื่อนไขว่าให้จำเลยที่ 1 ไปขอจัดการมรดกให้เรียบร้อยก่อน ตกลงราคา 1,000,000 บาท และชำระเงินมัดจำ 500,000 บาท จำเลยที่ 1 กับพี่น้องที่มาด้วยกันรับเงินไปและลงชื่อเป็นหลักฐานในสัญญาจะซื้อจะขายที่ได้กรอกข้อความเอกสารหมายเลข 4 และจำเลยที่ 2 เบิกความตอบทนายโจทก์ถามค้านว่าพี่น้องของโจทก์และจำเลยที่ 1 จะมีทั้งหมดกี่คนจำไม่ได้ จำเลยที่ 2 ไม่เคยติดต่อทนายความให้แก่จำเลยที่ 1 เพียงแต่แนะนำให้ทนายความในอำเภอตระการพืชผลมีหลายคนให้ไปพบเอง เห็นว่า แม้จำเลยที่ 1 กับโจทก์จะเป็นพี่น้องกันก็ตามในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการมรดก น่าเชื่อว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้แนะนำดำเนินการให้จำเลยที่ 2 เคยเป็นกำนันตำบลขุหลุ และเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย จึงเป็นบุคคลกว้างขวาง น่าจะรู้จักครอบครัวของนางบรรณหรือบันดี นางคำล้าน หินนาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นน้ำของโจทก์เคยไปทำงานรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าที่บ้านจำเลยที่ 2 เบิกความยืนยันว่าจำเลยที่ 2 รู้จักกับตระกูลของนางบรรณหรือบันดีหมายถึงทราบว่า มีลูกทั้งหมดกี่คน ฉะนั้นที่จำเลยที่ 2 ให้พี่น้องจำเลยที่ 1 ลงชื่อในสัญญาจะซื้อจะขายที่ได้กรอกข้อความเอกสารหมายเลข 4 ก็ดี การที่จำเลยที่ 2 ยอมจ่ายเงินจำนวน 150,000 บาท ให้นางอุบลกับนางมณีบุตรนางบรรณหรือบันที่เกิดจากนายสิม ประสาร ก็ดี แสดงว่าจำเลยที่ 2 ทราบดีว่าญาติพี่น้องของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นทายาทในทรัพย์มรดกของนางบรรณหรือบัน มีหลายคนที่ไม่ได้ให้ความยินยอม ขอให้จริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 จดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริต ฎีกาจำเลยที่ 2 ฟังไม่ขึ้นโจทก์ฎีกาข้อกฎหมายว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เฉพาะส่วนของโจทก์เนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา และให้จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ไม่ได้พิพากษาให้เพิกถอนสัญญาขายที่ดินพิพาททั้งฉบับและไม่ได้ให้จำเลยที่ 2 ไปไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาททั้งแปลงตามฟ้องขัดต่อ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 173 และมาตรา 239 นั้นศาลฎีกาเห็นว่า ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินมรดกของนางบรรณหรือบัน ซึ่งมีทายาทด้วยกัน 13 คน โจทก์เป็นทายาทคนหนึ่งในฐานะเจ้าของรวมอาจใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อประโยชน์แก่ทายาททุกคนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1359 ประกอบมาตรา 1745 โจทก์ได้บรรยายฟ้องถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวและมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนโอนจำนองที่ดินพิพาทศาลมีอำนาจพิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนโอนจำนองที่ดินพิพาทรวมถึงทายาทอื่นได้ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำฟ้องของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 เมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อกฎหมายตามฎีกา โจทก์ข้ออื่นอีกเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงเมื่อจำเลยที่ 1 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท 1 ใน 13 ส่วน จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายและจำนองที่ดินพิพาทส่วนของตนได้ จึงต้องเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนโอนจำนองที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่นรวม 12 ใน 13 ส่วน เท่านั้น ฎีกาโจทก์ฟังขึ้นบางส่วน"พิพากษาแก้เป็นว่า ให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่น 12 ใน 13 ส่วน และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนโอนจำนองที่ดินพิพาท 12 ใน 13 ส่วน กับให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้โจทก์จำนวน 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง ในกรณีที่จำเลยที่ 2 ไม่โอนโอนจำนอง และโจทก์ได้ชำระค่าโอนโอนจำนองไปยอมให้โจทก์มีสิทธิบังคับเอาจากจำเลยที่ 2 ได้ คู่บัพยอฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6172/2544 นายทองคำ ใจเดียวโจทก์นางสาว บุญทอง ใจเดียว กับพวกจำเลย ป.พ.พ. ม. 1359, ม. 1745 ป.วิ.พ. ม. 142 จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดกให้จำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 2 ทราบดีว่าทายาทหลายคนไม่ได้ให้ความยินยอม จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 จดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริต เจ้ามรดกมีทายาทด้วยกัน 13 คน โจทก์เป็นทายาทคนหนึ่งในฐานะเจ้าของรวมอาจใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อประโยชน์แก่ทายาททุกคนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1359 ประกอบมาตรา 1745 โจทก์ได้บรรยายฟ้องถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวและมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนโอนจำนองที่ดินพิพาท ศาลมีอำนาจพิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนโอนจำนองที่ดินพิพาทรวมถึงทายาทอื่นได้ ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำฟ้องของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 เมื่อจำเลยที่ 1 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท 1 ใน 13 ส่วน จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายและจำนองที่ดินพิพาทส่วนของตนได้ จึงต้องเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนโอนจำนองที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่นรวม 12 ใน 13 ส่วนเท่านั้น โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2539 และให้จำเลยที่ 2 โอนโอนจำนองที่ดินพิพาท ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง และให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ในที่ดินพิพาทเพื่อแบ่งปันที่ดินเนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ให้แก่โจทก์ ถ้าจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติให้ถือเอา

คำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้น พิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษากลับให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอน ขายระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ตามสัญญาขายที่ดินฉบับลงวันที่ 17 มกราคม 2539 ใน โฉนดที่ดินเลขที่ 13401 ตำบลไหล่ม่วงอำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี เฉพาะส่วนของ โจทก์เนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวเฉพาะ ส่วนของโจทก์ ให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวเฉพาะส่วนโดยใส่ชื่อโจทก์ หากจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์โจทก์และจำเลยที่ 2 ฎีกา โดยผู้พิพากษาที่ได้นั่ง พิจารณาคดีในศาลชั้นต้นรับรองว่ามีเหตุสมควรที่จำเลยที่ 2 จะฎีกาในข้อเท็จจริงได้ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า "...พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่าโจทก์กับจำเลยที่ 1 เป็นพี่น้องร่วมบิดา มารดาเดียวกันและมีพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมมารดาเดียวกันทั้งหมด 13 คน นางบรรณหรือ บันใจเดียว มารดาถึงแก่กรรมปี 2535 มีทรัพย์สินมรดกคือที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 13401 อยู่ที่ตำบล ไหล่ม่วง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรีเนื้อที่ 32 ไร่เศษ ตามโฉนดที่ดินเอกสารหมาย จ.4 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของนางบรรณหรือบันใจตามเอกสารหมายจ.5 วันที่ 17 มกราคม 2539 จำเลยที่ 1 ได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 ตาม หนังสือสัญญาขายที่ดินเอกสารหมาย จ.6 ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยฎีกาจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 โดยชอบด้วยกฎหมายและผูกพันโจทก์หรือไม่ เห็นว่า ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทเพียงว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ และการจดทะเบียนซื้อขาย ที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 กระทำโดยสุจริตหรือไม่ และจำเลยที่ 2 ก็มีได้ต่อสู้ใน คำให้การของตน จึงไม่มีประเด็นข้อพิพาทตามที่จำเลยที่ 2 ฎีกา ฎีกาจำเลยที่ 2 ดังกล่าวจึงมิใช่ข้อที่ ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 3 ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยปัญหาตาม ฎีกาจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 2 ทำนิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริตหรือไม่ จำเลยที่ 1 เบิกความว่า จำเลยที่ 1 ไปขอกู้ยืมเงินจำเลยที่ 2 จำนวน 200,000 บาท จำเลยที่ 2 ขอ หลักทรัพย์ค้ำประกันจำเลยที่ 1 ได้นำโฉนดที่ดินพิพาทไปค้ำประกัน จำเลยที่ 2 แนะนำให้จำเลยที่ 1 ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของนางบรรณหรือบันใจจำเลยที่ 2 เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายใน การดำเนินเรื่องขอจัดการมรดก วันที่ 19 มกราคม 2539 จำเลยที่ 1 กู้เงินจำเลยที่ 2 จำนวน 200,000 บาทต่อมาเดือนกุมภาพันธ์ 2539 จำเลยที่ 1 กู้เงินจำเลยที่ 2 เพิ่มอีก 500,000 บาท ได้ ชำระดอกเบี้ยตามเอกสารหมาย ล.1 และ ล.2 จำเลยที่ 1 โอนขายที่ดินพิพาทให้จำเลยที่ 2 โดย ทายาทคนอื่น ๆ ไม่ทราบเรื่อง ต่อมานางอุบลประสาร และนางมณี ประสาร ได้ยื่นฟ้องจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 2 ตกลงจะขายที่ดินพิพาทคืนให้จำเลยที่ 1 นางอุบลและนางมณีจึง ถอนฟ้อง จำเลยที่ 2 เบิกความว่า จำเลยที่ 2 ตกลงซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ 1 แต่มีเงื่อนไขให้ จำเลยที่ 1 ไปขอจัดการมรดกให้เรียบร้อยก่อน ตกลงราคา 1,000,000 บาท และชำระ เงินมัดจำ 500,000 บาท จำเลยที่ 1 กับพี่น้องที่มาด้วยกันรับเงินไปและลงชื่อเป็นหลักฐานในสัญญา จะซื้อจะขายที่มีได้กรอกข้อความเอกสารหมาย ล.4 และจำเลยที่ 2 เบิกความตอบทนายโจทก์ ถามค้านว่าพี่น้องของโจทก์และจำเลยที่ 1 จะมีทั้งหมดกี่คนจำไม่ได้ จำเลยที่ 2 ไม่เคยติดต่อ ทนายความให้แก่จำเลยที่ 1 เพียงแต่แนะนำให้ทนายความในอำเภอดงหลวงมีหลายคนให้ ไปพบเอง เห็นว่า แม้จำเลยที่ 1 กับโจทก์จะเป็นพี่น้องกันก็ตามในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการมรดก

นำเชื่อว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้แนะนำดำเนินการให้จำเลยที่ 2 เคยเป็นกำนันตำบลขุขันธ์ และเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย จึงเป็นบุคคลกว้างขวาง น่าจะรู้จักครอบครัวของนางบรรณหรือบัณฑิต นางคำล้าน หินนาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นน้ำของโจทก์เคยไปทำงานรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าที่บ้านจำเลยที่ 2 เบิกความยืนยันว่าจำเลยที่ 2 รู้จักกับตระกูลของนางบรรณหรือบัณฑิตหมายถึงทราบว่าลูกทั้งหมดกี่คน ฉะนั้นที่จำเลยที่ 2 ให้พี่น้องจำเลยที่ 1 ลงชื่อในสัญญาจะซื้อจะขายที่ได้กรอกข้อความเอกสารหมายเลข 4 ก็ดี การที่จำเลยที่ 2 ยอมจ่ายเงินจำนวน 150,000 บาท ให้นางอุบลกับนางมณีบุตรนางบรรณหรือบัณฑิตที่เกิดจากนายสิม ประสาร ก็ดี แสดงว่าจำเลยที่ 2 ทราบดีว่าญาติพี่น้องของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นทายาทในทรัพย์สินมรดกของนางบรรณหรือบัณฑิต มีหลายคนที่ไม่ได้ให้ความยินยอม ขอให้จริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 จดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริต ฎีกาจำเลยที่ 2 ฟังไม่ขึ้นโจทก์ฎีกาข้อกฎหมายว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เฉพาะส่วนของโจทก์เนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา และให้จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ไม่ได้พิพากษาให้เพิกถอนสัญญาขายที่ดินพิพาททั้งฉบับและไม่ได้ให้จำเลยที่ 2 ไปถอนถอนจำนองที่ดินพิพาททั้งแปลงตามฟ้องขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 173 และมาตรา 239 นั้นศาลฎีกาเห็นว่า ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินมรดกของนางบรรณหรือบัณฑิต ซึ่งมีทายาทด้วยกัน 13 คน โจทก์เป็นทายาทคนหนึ่งในฐานะเจ้าของรวมอาจใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อประโยชน์แก่ทายาททุกคนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1359 ประกอบมาตรา 1745 โจทก์ได้บรรยายฟ้องถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวและมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนถอนจำนองที่ดินพิพาทศาลมีอำนาจพิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนถอนจำนองที่ดินพิพาทรวมถึงทายาทอื่นได้ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำฟ้องของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 เมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อกฎหมายตามฎีกาโจทก์ข้ออื่นอีกเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงเมื่อจำเลยที่ 1 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท 1 ใน 13 ส่วน จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายและจำนองที่ดินพิพาทส่วนของตนได้ จึงต้องเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนถอนจำนองที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่นรวม 12 ใน 13 ส่วน เท่านั้น ฎีกาโจทก์ฟังขึ้นบางส่วน"พิพากษาแก้เป็นว่า ให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่น 12 ใน 13 ส่วน และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนถอนจำนองที่ดินพิพาท 12 ใน 13 ส่วน กับให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้โจทก์จำนวน 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง ในกรณีที่จำเลยที่ 2 ไม่ถอนถอนจำนอง และโจทก์ได้ชำระค่าถอนถอนจำนองไปยอมให้โจทก์มีสิทธิบังคับเอาจากจำเลยที่ 2 ได้ (สมิตร สุภาดุลย์-พิชัย เตโชพิทยาอุล-สมชัย เกษชุมพล) แหล่งที่มา

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการแผนกหมายเลขคดีดำศาลฎีกาหมายเลขคดีต้นหมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้นหมายเลขเหตุประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1749 ห้ามศาลมิให้เรียกทายาทอื่น นอกจากคู่ความหรือผู้ร้องสอดให้เข้ามารับส่วนแบ่งหรือกันส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกไว้เพื่อทายาทอื่น ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยตามบทบัญญัติดังกล่าวว่า ศาลพิพากษาให้แบ่งที่ดินมรดกแก่ทายาทคนอื่นที่มีได้ร้องสอดเข้ามาในคดีต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1749 และ การที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้แบ่งที่ดินแก่ทายาทคนหนึ่งของเจ้ามรดกโดยทายาทคนดังกล่าวมิได้ร้องสอดเข้ามาในคดี หรือมอบอำนาจให้โจทก์เรียกทรัพย์มรดกแทน จึงเป็นการกันส่วนแบ่งทรัพย์มรดกไว้เพื่อทายาทอื่นต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1749(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7231/2537 ที่ 5424/2541)แต่การที่ศาลพิพากษาแบ่งให้โจทก์เพียงเท่าที่โจทก์มีสิทธิควรจะได้ตามกฎหมายหาใช่เป็นการกันส่วนไว้เพื่อทายาทอื่นไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 821/2491 ที่ 344/2509) และเป็นกรณีพิพาทที่ไม่เกินคำขอและนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142 ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4539/2530 วินิจฉัยว่า "โจทก์ฟ้องเรียกทรัพย์มรดกเฉพาะส่วนของตน การที่ศาลพิพากษาให้แบ่งทรัพย์พิพาทออกเป็น 18 ส่วน โดยคำนวณจากจำนวนทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกทั้งหมดเพื่อกำหนดส่วนแบ่งของโจทก์ตามฟ้องมิได้พิพากษาให้จำเลยโอนหรือแบ่งทรัพย์พิพาทให้ทายาทอื่นด้วย ไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142"

คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ที่หมายเหตุนี้ หากมิได้พิจารณาถึงสิทธิของเจ้าของรวม และคำขอท้ายคำฟ้องที่ขอให้เพิกถอนการโอนขายที่ดินระหว่างจำเลยทั้งสอง อันเป็นคนละกรณีกับการเรียกเอาทรัพย์มรดกของทายาทแล้วอาจจะเข้าใจว่า การที่ศาลฎีกาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทเป็นการกันส่วนทรัพย์มรดกไว้ให้แก่ทายาทอื่นที่มีได้เข้ามาในคดี ซึ่งต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1749 ดังกล่าวแล้ว และเป็นการขัดกับแนววินิจฉัยของศาลฎีกาที่มีมาแต่เดิม โดยแท้จริงแล้วโจทก์ฟ้องคดีนี้ในฐานะเจ้าของรวมคนหนึ่งในที่ดินพิพาท เพราะทรัพย์มรดกย่อมตกทอดแก่ทายาทเมื่อเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ซึ่งสิทธิของเจ้าของรวมคนหนึ่งนั้นย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1359,1745โดยเจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ อาจใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อต่อสู้บุคคลภายนอก การฟ้องขอเพิกถอนนิติกรรมที่ไม่ชอบ ย่อมเป็นการใช้สิทธิตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว เพราะทายาททุกคนมีสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์มรดกร่วมกันจนกว่าจะได้แบ่งมรดกกันเสร็จแล้ว ดังนั้น โจทก์เป็นทายาทคนหนึ่งในฐานะเจ้าของรวมจึงมีสิทธิขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยทั้งสองได้ กรณีมิใช่การแบ่งหรือกันส่วนในทรัพย์มรดกไว้แก่ทายาทอื่นอันเป็นการต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1749ทั้งเหตุแห่งการวินิจฉัยเป็นการปรับบทกฎหมายคนละบทต่างกันคดีนี้ไม่มีประเด็นตามมาตรา 1749 ที่จะถือได้ว่าเป็นการแบ่งหรือกันส่วนทรัพย์มรดกไว้แก่ทายาทอื่น เนื่องจากเมื่อมีการเพิกถอนนิติกรรมการโอนแล้ว ทายาทคนใดมีส่วนแบ่งและมีสิทธิเรียกร้องเอาทรัพย์นั้นอย่างไร เป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งต้องว่ากล่าวกันอีก คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้จึงน่าจะมิใช่กลับหลักแนวเดิมตามที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยดังที่หลายคนเข้าใจ สุวรรณ ตระการพันธุ์คำพิพากษา: โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2539 และให้จำเลยที่ 2 โถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาท ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง และให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ในที่ดินพิพาทเพื่อแบ่งปันที่ดินเนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ให้แก่โจทก์ ถ้าจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษากลับ ให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ตามสัญญาขายที่ดินฉบับลงวันที่ 17 มกราคม 2539 ในโฉนดที่ดินเลขที่ 13401 ตำบลไหล่ทุ่งอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เฉพาะ

ส่วนของโจทก์เนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวเฉพาะส่วนของโจทก์ให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวเฉพาะส่วนโดยใส่ชื่อโจทก์ หากจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์โจทก์และจำเลยที่ 2 ฎีกา โดยผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นรับรองว่ามีเหตุสมควรที่จำเลยที่ 2 จะฎีกาในข้อเท็จจริงได้ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า "...พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่าโจทก์กับจำเลยที่ 1 เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันและมีพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมมารดาเดียวกันทั้งหมด 13 คน นางบรรณหรือ บันใจเดียว มารดาถึงแก่กรรมปี 2535 มีทรัพย์สินมรดกคือที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 13401 อยู่ที่ตำบล ไหล่ทุ่ง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานีเนื้อที่ 32 ไร่เศษ ตามโฉนดที่ดินเอกสารหมายเลข 4 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของนางบรรณหรือบันตามเอกสารหมายเลข 5 วันที่ 17 มกราคม 2539 จำเลยที่ 1 ได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 ตาม หนังสือสัญญาขายที่ดินเอกสารหมายเลข 6 ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยฎีกาจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 โดยชอบด้วยกฎหมายและผูกพันโจทก์หรือไม่ เห็นว่า ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทเพียงว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ และการจดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 กระทำโดยสุจริตหรือไม่ และจำเลยที่ 2 ก็มีได้ต่อสู้ใน คำให้การของตน จึงไม่มีประเด็นข้อพิพาทตามที่จำเลยที่ 2 ฎีกา ฎีกาจำเลยที่ 2 ดังกล่าวจึงมีข้อที่ ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 3 ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยปัญหาตาม ฎีกาจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 2 ทำนิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริตหรือไม่ จำเลยที่ 1 เบิกความว่า จำเลยที่ 1 ไปขอกู้ยืมเงินจำเลยที่ 2 จำนวน 200,000 บาท จำเลยที่ 2 ขอ หลักทรัพย์ค้ำประกันจำเลยที่ 1 ได้นำโฉนดที่ดินพิพาทไปค้ำประกัน จำเลยที่ 2 แนะนำให้จำเลยที่ 1 ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของนางบรรณหรือบันจำเลยที่ 2 เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายใน การดำเนินเรื่องขอจัดการมรดก วันที่ 19 มกราคม 2539 จำเลยที่ 1 กู้เงินจำเลยที่ 2 จำนวน 200,000 บาทต่อมาเดือนกุมภาพันธ์ 2539 จำเลยที่ 1 กู้เงินจำเลยที่ 2 เพิ่มอีก 500,000 บาท ได้ ชำระดอกเบี้ยตามเอกสารหมายเลข 1 และ 2 จำเลยที่ 1 โอนขายที่ดินพิพาทให้จำเลยที่ 2 โดย ทายาทคนอื่น ๆ ไม่ทราบเรื่อง ต่อมานางอุบลประสาร และนางมณี ประสาร ได้ยื่นฟ้องจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 2 ตกลงจะขายที่ดินพิพาทคืนให้จำเลยที่ 1 นางอุบลและนางมณีจึง ถอนฟ้อง จำเลยที่ 2 เบิกความว่า จำเลยที่ 2 ตกลงซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ 1 แต่มีเงื่อนไขว่าให้ จำเลยที่ 1 ไปขอจัดการมรดกให้เรียบร้อยก่อน ตกลงราคา 1,000,000 บาท และชำระ เงินมัดจำ 500,000 บาท จำเลยที่ 1 กับพี่น้องที่มาด้วยกันรับเงินไปและลงชื่อเป็นหลักฐานในสัญญา จะซื้อจะขายที่ได้กรอกข้อความเอกสารหมายเลข 4 และจำเลยที่ 2 เบิกความตอบนายโจทก์ ถามค้านว่าพี่น้องของโจทก์และจำเลยที่ 1 จะมีทั้งหมดกี่คนจำไม่ได้ จำเลยที่ 2 ไม่เคยติดต่อกับ ทนายความให้แก่จำเลยที่ 1 เพียงแต่แนะนำให้ทนายความในอำเภอตระการพืชผลมีหลายคนให้ ไปพบเอง เห็นว่า แม้จำเลยที่ 1 กับโจทก์จะเป็นพี่น้องกันก็ตามในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการมรดก น่าเชื่อว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้แนะนำดำเนินการให้จำเลยที่ 2 เคยเป็นกำนันตำบลขุหลุ และเคยเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย จึงเป็นบุคคลกว้างขวาง น่าจะรู้จักครอบครัวของนางบรรณ หรือบันดี นางคำล้าน หินนาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นน้ำของโจทก์เคยไปทำงานรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าที่ บ้านจำเลยที่ 2 เบิกความยืนยันว่าจำเลยที่ 2 รู้จักกับตระกูลของนางบรรณหรือบันดีหมายถึงทราบ

ว่ามีลูกทั้งหมดกี่คน ฉะนั้นที่จำเลยที่ 2 ให้พี่น้องจำเลยที่ 1 ลงชื่อในสัญญาจะซื้อจะขายที่มีได้กรอกข้อความเอกสารหมายเลข 4 กิติ การที่จำเลยที่ 2 ยอมจ่ายเงินจำนวน 150,000 บาท ให้นางอุบลกับนางมณีนุตรนางบรรณหรือบันที่เกิดจากนายสิม ประสาร กิติ แสดงว่าจำเลยที่ 2 ทราบดีว่าญาติพี่น้องของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นทายาทในทรัพย์สินมรดกของนางบรรณหรือบัน มีหลายคนที่ไม่ได้ให้ความยินยอม ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 จดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริต ฎีกาจำเลยที่ 2 ฟังไม่ขึ้นโจทก์ฎีกาข้อกฎหมายว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เฉพาะส่วนของโจทก์เนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา และให้จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ไม่ได้พิพากษาให้เพิกถอนสัญญาขายที่ดินพิพาททั้งฉบับและไม่ได้ให้จำเลยที่ 2 ไปถอนงานจองที่ดินพิพาททั้งแปลงตามฟ้องขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 173 และมาตรา 239 นั้นศาลฎีกาเห็นว่า ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินมรดกของนางบรรณหรือบัน ซึ่งมีทายาทด้วยกัน 13 คน โจทก์เป็นทายาทคนหนึ่งในฐานะเจ้าของรวมอาจใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อประโยชน์แก่ทายาททุกคนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1359 ประกอบมาตรา 1745 โจทก์ได้บรรยายฟ้องถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวและมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนงานจองที่ดินพิพาทศาลมีอำนาจพิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนงานจองที่ดินพิพาทรวมถึงทายาทอื่นได้ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำฟ้องของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 เมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อกฎหมายตามฎีกาโจทก์ข้ออื่นอีกเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงเมื่อจำเลยที่ 1 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท 1 ใน 13 ส่วน จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายและงานจองที่ดินพิพาทส่วนของตนได้ จึงต้องเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนงานจองที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่นรวม 12 ใน 13 ส่วน เท่านั้น ฎีกาโจทก์ฟังขึ้นบางส่วน"พิพากษาแก้เป็นว่า ให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่น 12 ใน 13 ส่วน และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนงานจองที่ดินพิพาท 12 ใน 13 ส่วน กับให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้โจทก์จำนวน 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง ในกรณีที่จำเลยที่ 2 ไม่ถอนงานจอง และโจทก์ได้ชำระค่าถอนงานจองไปยอมให้โจทก์มีสิทธิบังคับเอาจากจำเลยที่ 2 ได้ อุบายยอฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6172/2544 นายทองคำใจเดียวโจทก์นางสาว บุญทองใจเดียว กับพวกจำเลย ป.พ.พ. ม. 1359, ม. 1745 ป.วิ.พ. ม. 142 จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดกให้จำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 2 ทราบดีว่าทายาทหลายคนไม่ได้ให้ความยินยอม จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 จดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริต เจ้ามรดกมีทายาทด้วยกัน 13 คน โจทก์เป็นทายาทคนหนึ่งในฐานะเจ้าของรวมอาจใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อประโยชน์แก่ทายาททุกคนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1359 ประกอบมาตรา 1745 โจทก์ได้บรรยายฟ้องถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวและมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนงานจองที่ดินพิพาท ศาลมีอำนาจพิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียน

ไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาทรวมถึงทายาทอื่นได้ ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำฟ้องของโจทก์ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 เมื่อจำเลยที่ 1 มีกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาท 1 ใน 13 ส่วน จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายและจำนองที่ดินพิพาทส่วนของตนได้ จึงต้องเพิกถอนการ จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาทเฉพาะ ส่วนของโจทก์และทายาทอื่นรวม 12 ใน 13 ส่วนเท่านั้น โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยเพิกถอนการ จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2539 และ ให้จำเลยที่ 2 ไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาท ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทน การแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง และให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ในที่ดินพิพาทเพื่อ แบ่งปันที่ดินเนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ให้แก่โจทก์ ถ้าจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติให้ถือเอา คำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้น พิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษากลับให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอน ขายระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ตามสัญญาขายที่ดินฉบับลงวันที่ 17 มกราคม 2539 ใน โฉนดที่ดินเลขที่ 13401 ตำบลไหล่ม่วง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี เฉพาะส่วนของ โจทก์เนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินดังกล่าวเฉพาะ ส่วนของโจทก์ ให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวเฉพาะส่วนโดยใส่ชื่อโจทก์ หากจำเลยที่ 1 ไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์โจทก์และจำเลยที่ 2 ฎีกา โดยผู้พิพากษาที่ได้นั่ง พิจารณาคดีในศาลชั้นต้นรับรองว่ามีเหตุสมควรที่จำเลยที่ 2 จะฎีกาในข้อเท็จจริงได้ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า "...พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่าโจทก์กับจำเลยที่ 1 เป็นพี่น้องร่วมบิดา มารดาเดียวกันและมีพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมมารดาเดียวกันทั้งหมด 13 คน นางบรรณหรือ บันใจเดียว มารดาถึงแก่กรรมปี 2535 มีทรัพย์สินมรดกคือที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 13401 อยู่ที่ตำบล ไหล่ม่วง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรีเนื้อที่ 32 ไร่เศษ ตามโฉนดที่ดินเอกสารหมาย จ.4 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของนางบรรณหรือบันตามเอกสารหมายจ.5 วันที่ 17 มกราคม 2539 จำเลยที่ 1 ได้จดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 ตาม หนังสือสัญญาขายที่ดินเอกสารหมาย จ.6 ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยฎีกาจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 โดยชอบด้วยกฎหมายและผูกพันโจทก์หรือไม่ เห็นว่า ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทเพียงว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ และการจดทะเบียนซื้อขาย ที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 กระทำโดยสุจริตหรือไม่ และจำเลยที่ 2 ก็มีได้ต่อสู้ใน คำให้การของตน จึงไม่มีประเด็นข้อพิพาทตามที่จำเลยที่ 2 ฎีกา ฎีกาจำเลยที่ 2 ดังกล่าวจึงมิใช่ข้อที่ ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 3 ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยปัญหาตาม ฎีกาจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 2 ทำนิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริตหรือไม่ จำเลยที่ 1 เบิกความว่า จำเลยที่ 1 ไปขอกู้ยืมเงินจำเลยที่ 2 จำนวน 200,000 บาท จำเลยที่ 2 ขอ หลีกทรัพย์ค่าประกันจำเลยที่ 1 ได้นำโฉนดที่ดินพิพาทไปค้ำประกัน จำเลยที่ 2 แนะนำให้จำเลยที่ 1 ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของนางบรรณหรือบันจำเลยที่ 2 เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายใน การดำเนินเรื่องขอจัดการมรดก วันที่ 19 มกราคม 2539 จำเลยที่ 1 กู้เงินจำเลยที่ 2 จำนวน 200,000 บาทต่อมาเดือนกุมภาพันธ์ 2539 จำเลยที่ 1 กู้เงินจำเลยที่ 2 เพิ่มอีก 500,000 บาท ได้ ชำระดอกเบี้ยตามเอกสารหมาย ล.1 และ ล.2 จำเลยที่ 1 โอนขายที่ดินพิพาทให้จำเลยที่ 2 โดย

ทนายคนอื่น ๆ ไม่ทราบเรื่อง ต่อมานางอุบลประสาร และนางมณี ประสาร ได้ยื่นฟ้องจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 2 ตกลงจะขายที่ดินพิพาทคืนให้จำเลยที่ 1 นางอุบลและนางมณีจึงถอนฟ้อง จำเลยที่ 2 เบิกความว่า จำเลยที่ 2 ตกลงซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ 1 แต่มีเงื่อนไขให้จำเลยที่ 1 ไปขอจัดการมรดกให้เรียบร้อยก่อน ตกลงราคา 1,000,000 บาท และชำระเงินมัดจำ 500,000 บาท จำเลยที่ 1 กับพี่น้องที่มาด้วยกันรับเงินไปและลงชื่อเป็นหลักฐานในสัญญาจะซื้อจะขายที่ได้กรอกข้อความเอกสารหมายเลข 4 และจำเลยที่ 2 เบิกความตอบทนายโจทก์ถามค้านว่าพี่น้องของโจทก์และจำเลยที่ 1 จะมีทั้งหมดกี่คนจำไม่ได้ จำเลยที่ 2 ไม่เคยติดต่อทนายความให้แก่จำเลยที่ 1 เพียงแต่แนะนำให้ว่าทนายความในอำเภอตระการพืชผลมีหลายคนให้ไปพบเอง เห็นว่า แม้จำเลยที่ 1 กับโจทก์จะเป็นพี่น้องกันก็ตามในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการมรดก น่าเชื่อว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้แนะนำดำเนินการให้จำเลยที่ 2 เคยเป็นกำนันตำบลขุขันธ์ และเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย จึงเป็นบุคคลกว้างขวาง น่าจะรู้จักครอบครัวของนางบรรณหรือบัณฑิต นางคำล้น หินนาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นน้ำของโจทก์เคยไปทำงานรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าที่บ้านจำเลยที่ 2 เบิกความยืนยันว่าจำเลยที่ 2 รู้จักกับตระกูลของนางบรรณหรือบัณฑิตหมายถึงทราบว่ามียุทธทั้งหมดกี่คน ฉะนั้นที่จำเลยที่ 2 ให้พี่น้องจำเลยที่ 1 ลงชื่อในสัญญาจะซื้อจะขายที่ได้กรอกข้อความเอกสารหมายเลข 4 ก็ดี การที่จำเลยที่ 2 ยอมจ่ายเงินจำนวน 150,000 บาท ให้นางอุบลกับนางมณีบุตรนางบรรณหรือบัณฑิตที่เกิดจากนายสิม ประสาร ก็ดี แสดงว่าจำเลยที่ 2 ทราบดีว่าญาติพี่น้องของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นทายาทในทรัพย์มรดกของนางบรรณหรือบัณฑิต มีหลายคนที่ไม่ได้ให้ความยินยอม ขอให้จริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 จดทะเบียนซื้อขายที่ดินพิพาทโดยสุจริต ฎีกาจำเลยที่ 2 ฟังไม่ขึ้นโจทก์ฎีกาข้อกฎหมายว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เฉพาะส่วนของโจทก์เนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา และให้จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ไม่ได้พิพากษาให้เพิกถอนสัญญาขายที่ดินพิพาททั้งฉบับและไม่ได้ให้จำเลยที่ 2 ไปถอนถอนจำนองที่ดินพิพาททั้งแปลงตามฟ้องขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 173 และมาตรา 239 นั้นศาลฎีกาเห็นว่า ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์มรดกของนางบรรณหรือบัณฑิตซึ่งมีทายาทด้วยกัน 13 คน โจทก์เป็นทายาทคนหนึ่งในฐานะเจ้าของรวมอาจใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อประโยชน์แก่ทายาททุกคนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1359 ประกอบมาตรา 1745 โจทก์ได้บรรยายฟ้องถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวและมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนถอนจำนองที่ดินพิพาทศาลมีอำนาจพิพากษาให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนถอนจำนองที่ดินพิพาทรวมถึงทายาทอื่นได้ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำฟ้องของโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 เมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อกฎหมายตามฎีกาโจทก์ข้ออื่นอีกเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงเมื่อจำเลยที่ 1 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท 1 ใน 13 ส่วน จำเลยที่ 1 มีอำนาจขายและจำนองที่ดินพิพาทส่วนของตนได้ จึงต้องเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทและให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนถอนจำนองที่ดินพิพาทเฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่นรวม 12 ใน 13 ส่วน เท่านั้น ฎีกาโจทก์ฟังขึ้นบางส่วน"พิพากษาแก้เป็นว่า ให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เฉพาะส่วนของโจทก์และทายาทอื่น 12 ใน 13 ส่วน และให้จำเลยที่ 2 ไปจดทะเบียนถอนถอนจำนองที่ดินพิพาท 12 ใน 13

ส่วน กับให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้โจทก์จำนวน 2 ไร่ 1 งาน 98 ตารางวา ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง ในกรณีที่จำเลยที่ 2 ไม่ไถ่ถอนจำนอง และโจทก์ได้ชำระค่าไถ่ถอนจำนองไปย่อมให้โจทก์มีสิทธิบังคับเอาจากจำเลยที่ 2 ได้

องค์คณะ

สมิตร สุภาดุลย์ · พิชัย เตโชพิทยาภูล · สมชัย เกษขุมพล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/6172/2544>